

Ενημέρωση γονέων Α΄ Δημοτικού

Α. ΓΛΩΣΣΑ

Η κοινωνική γνώση πριν από το σχολείο

Τα παιδιά έρχονται στην Α΄ τάξη του Δημοτικού με εμπειρίες, γνώσεις και απόψεις γύρω από το γραπτό λόγο. Αν και υπάρχουν διαφορές στο βαθμό άμεσης έκθεσης σε έντυπο υλικό, γνωρίζουν ήδη το νόημα από ορισμένες λέξεις που βρίσκονται γραμμένες στο άμεσο περιβάλλον τους φέρουν και στην πλειονότητά τους τις αναγνωρίζουν.

Ο ρόλος του σχολείου

Ένας από τους βασικότερους στόχους του σχολείου, στην Α΄ Δημοτικού, είναι η πρόσβαση του παιδιού στη συστηματική και ενσυνείδητη χρήση του αλφαβητικού συστήματος της γλώσσας με τρόπο τέτοιο που να έχει νόημα. Να συνειδητοποιήσει δηλαδή το παιδί ότι:

- α) γράφει με σκοπό να μεταδώσει ένα μήνυμα και
- β) διαβάζει με σκοπό να κατανοήσει το περιεχόμενο ενός κειμένου.

Η δομή των βιβλίων

Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν τα εξής βιβλία: «Γλώσσα Α΄ Δημοτικού, Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες». Μέχρι το τέλος της χρονιάς θα ασχοληθούν με το Βιβλίο του Μαθητή (2 τεύχη), το Τετράδιο Εργασιών (2 τεύχη) και το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α΄ και Β΄ Τάξης.

Στο Βιβλίο του Μαθητή κάθε κεφάλαιο αποτυπώνει μια κατάσταση επικοινωνίας. Αποτελείται από κείμενα που έχουν πλήρες νόημα και αφορούν μικρές ιστορίες – περιπέτειες που εξελίσσονται σε κάθε ενότητα.

Στις ενότητες 2 – 6, κάθε κεφάλαιο έχει έκταση δύο σελίδων. Η αριστερή σελίδα αποτελείται από την **κεντρική εικόνα** και το **κυρίως κείμενο**. Η δεξιά σελίδα περιέχει τα συνοδευτικά κείμενα: μια άσκηση εμπέδωσης του υπό επεξεργασία γράμματος και ένα **δευτερεύον κείμενο**.

Στις ενότητες 7 – 10, τα παιδιά εισάγονται σε διαφορετικούς τύπους κειμένων όπως επιστολές, ανακοινώσεις, οδηγίες, προσκλήσεις, πίνακας δρομολογίων, χάρτες, κανόνες παιχνιδιών, περιγραφές, αφηγήσεις και πληροφοριακά κείμενα. Με ειδική σήμανση στο κάτω μέρος της σελίδας επισημαίνεται το βασικό γραμματικό φαινόμενο του κεφαλαίου.

Στο Τετράδιο Εργασιών οι μαθητές ασχολούνται με ασκήσεις – δραστηριότητες που έχουν παιγνιώδη μορφή. Από τη λύση τους παράγεται νόημα (άλλοτε δίνονται απαντήσεις σε ζητήματα της πλοκής, άλλοτε περιγράφονται δράσεις παράλληλες με την κεντρική ιστορία του Β.Μ. Κάθε ενότητα ολοκληρώνεται με επαναληπτικές δραστηριότητες.

Η τελευταία άσκηση κάθε κεφαλαίου αποτελεί την **ορθογραφία**. Η ορθογραφία αντιγράφεται μια φορά στην τάξη και ελέγχεται από τη δασκάλα.

Με τη χρήση του ανθολόγιου οι μαθητές έρχονται σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα με μοναδικό σκοπό την προσωπική ευχαρίστηση.

Ατομικός Φάκελος Μαθητών (portfolio)

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, κάθε μαθητής διατηρεί το προσωπικό του portfolio. Συγκεντρώνονται γραπτές εργασίες του μαθητή όπως μια ζωγραφιά με λεζάντα, διαφορετικά κείμενα που έχει συντάξει, τις διορθώσεις που έχει κάνει ύστερα από συζήτηση με την εκπαιδευτικό και γενικά οτιδήποτε σηματοδοτεί την εξέλιξή του.

Γλωσσικές Δραστηριότητες στην Οικογένεια

Για την αποτελεσματικότερη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών οι γονείς μπορούν να ασχοληθούν με τις εξής δραστηριότητες σε συνεργασία με τα παιδιά τους.

- Κάνοντας ένα περίπατο, ζητάτε από τα παιδιά να υποθέσουν και να ερμηνεύσουν το περιεχόμενο πινακίδων και επιγραφών σε δρόμους και καταστήματα. Με τη βοήθειά σας, να βρουν τα παιδιά στο περίπτερο την εφημερίδα ή το περιοδικό που αγοράζετε τακτικά, να ξεφυλλίσετε μαζί το έντυπο, να διατυπώσετε υποθέσεις για το περιεχόμενό του, και να διαβάσετε στη συνέχεια τίτλους και λεζάντες.
- Να ασχοληθείτε από κοινού με απλά κείμενα της καθημερινότητας μέσα στο σπίτι (τηλεφωνικός κατάλογος, τηλεκάρτες, λογαριασμοί, διαφημιστικά φυλλάδια, προσκλήσεις, συσκευασίες τροφίμων κτλ.)
- Πηγαίνοντας μαζί για ψώνια, να ζητήσετε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τις ταμπέλες και τα κείμενα στις συσκευασίες και να υποθέσετε το περιεχόμενό τους.
- Να δημιουργήσετε μαζί με το παιδί απλές συνταγές: Καταγράφετε μαζί τη λίστα με τα υλικά που θα ψωνίσετε. Πηγαίνετε μαζί στην αγορά με τη λίστα στο χέρι, και ζητάτε από τα παιδιά να βρουν τα προϊόντα, διαγράφοντάς τα ένα-ένα. Εκτελείτε μαζί τη συνταγή, διαβάζοντας τις οδηγίες βήμα-βήμα και πάντα δείχνοντας το κείμενο.
- Να διαβάζετε μαζί οδηγίες παιχνιδιών, απλές οδηγίες χρήσης καθημερινών αντικειμένων, εξηγώντας τα δύσκολα σημεία. Να διαβάζετε μαζί για την επικινδυνότητα κάποιου προϊόντος στη συσκευασία του.
- Να γράφετε με τα παιδιά τις προσκλήσεις για τις γιορτές τους, αφού συζητήσετε ποια είναι τα απαραίτητα στοιχεία στην πρόσκληση (αποστολέας, παραλήπτης, τόπος, ημερομηνία, ώρα).
- Να ζητήσετε από τα παιδιά να σας διαβάσουν μια ιστορία που έγραψαν στο σχολείο ή κάτι που διάβασαν και θεωρούν ότι πρέπει να το ανακοινώσουν στους γονείς, και να παρακολουθείτε με προσοχή την ανάγνωση.
- Όταν διαβάζετε μαζί κάποιο παραμύθι, αξιοποιήστε σε πρώτη φάση το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του βιβλίου. Να διατυπώσετε υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου με αφορμή την εικονογράφηση του εξωφύλλου και τον τίτλο. Μπορείτε να διαβάσετε το οπισθόφυλλο και να συζητήσετε το περιεχόμενό του. Στη συνέχεια, ξεφυλλίστε μαζί το βιβλίο. Κοιτάξτε τις εικόνες, συζητήστε για το περιεχόμενο, για το συγγραφέα, τον εικονογράφο και τέλος διαβάζετε το βιβλίο. Εσείς διαβάζετε το βιβλίο παραστατικά, δείχνετε τις εικόνες, υποδεικνύετε το κείμενο με το δάχτυλο, σταματάτε σε σημεία δράσης και συζητάτε για την πιθανή συνέχεια της πλοκής. Η ανάγνωση πρέπει να γίνεται ζωηρά αλλά όχι φωνάζοντας. Χωρίς αλλοίωση της φωνής, κάνουντάς την παιδικότερη. Ανάλογα με το περιεχόμενο, να αλλάζει και ο ρυθμός της ανάγνωσης: πιο αργά, πιο γρήγορα όταν η κίνηση επιταχύνεται, με παύσεις για να δημιουργείται μεγαλύτερη ένταση. Ενθαρρύνετε το παιδί να συμμετέχει παράγοντας ήχους: τις φωνές των ζώων, τον ήχο της βροχής κτλ.
- Παροτρύνετε τα παιδιά να διηγηθούν το παραμύθι που διάβασαν σε κάποιον άλλο.

B. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Στόχος της πρώτης ενότητας είναι να αναπτύξουν και να εμπεδώσουν τα παιδιά ικανότητες όπως είναι οι ακόλουθες:

- Να προσανατολίζονται στο χώρο και να χρησιμοποιούν γλωσσικές εκφράσεις που περιέχουν όρους όπως είναι οι εξής: «μέσα», «έξω», «δίπλα», «ανάμεσα», «πάνω», «κάτω», «μπροστά», «πίσω», «δεξιά», «αριστερά».
- Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν σωστά τα επίπεδα σχήματα και συγκεκριμένα το τρίγωνο, το τετράγωνο, το ορθογώνιο και τον κύκλο. Ομοίως να αναγνωρίζουν τα στερεά σώματα και συγκεκριμένα την τριγωνική πυραμίδα, τον κύβο, το στερεό ορθογώνιο, τον κύλινδρο και τη σφαίρα.
- Να μετρούν προφορικά ευθέως (1, 2, 3, ...) τουλάχιστον μέχρι το 10 και αντιστρόφως (10, 9, 8, ...).
- Να καταμετρούν αντικείμενα, καθώς επίσης να διαβάζουν και να γράφουν αριθμούς μέχρι το 5.
- Να βλέπουν τους αριθμούς μέχρι το 5 ως ένωση δύο υπο-ομάδων (π.χ. τα τέσσερα άτομα μιας οικογένειας είναι δύο και δύο, τρία και ένα κ.λπ.).

Τι θα κάνουμε στην τάξη

Τα μαθήματα στην τάξη γίνονται μέσα από παιχνίδια και με βιωματικό τρόπο. Σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία, επιδιώκεται να βασίζεται στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του παιδιού, τις οποίες θα οργανώνει και θα επεκτείνει. Έτσι, αναφορικά με τον προσανατολισμό στο χώρο και τη γεωμετρία, οι μαθητές θα ασκηθούν στην απόκτηση της ικανότητας να προσανατολίζονται στο χώρο και να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες εκφράσεις όπως, για παράδειγμα, «πάνω – κάτω», «δεξιά – αριστερά» κ.λπ. Θα ασκηθούν επίσης στην αναγνώριση του σχήματος και στην ικανότητα να ονομάζουν τα επίπεδα σχήματα και τα στερεά σώματα που εμφανίζονται στον καθημερινό τους περίγυρο. Οι μαθητές θα ασκηθούν επιπροσθέτως στην απόκτηση της ικανότητας να χρησιμοποιούν τους αριθμούς, να μετρούν και να συγκρίνουν ποσότητες αντικειμένων, να γράφουν ψηφία καθώς και σε άλλες εργασίες.

Πώς μπορείτε να βοηθήσετε

Στην καθημερινή ζωή μέσα στο χώρο του σπιτιού και έξω από αυτόν χρησιμοποιούμε εκφράσεις προσανατολισμού όπως, για παράδειγμα, «ανάμεσα», «πάνω», «κάτω», «αριστερά», «δεξιά» κ.λπ. Έτσι λοιπόν στην καθημερινή σας συναναστροφή και συζήτηση με το παιδί παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες να παίξετε και να αναφέρετε σωστά τους όρους του προσανατολισμού στο χώρο. Για παράδειγμα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με εκφράσεις όπως είναι οι εξής: «Βάλε αυτό το παιχνίδι ανάμεσα στον αρκούδο και το αυτοκινητάκι», «Δώσε μου το αριστερό σου χέρι», «Εγώ με ποιο χέρι σε πιάνω;».

Προκειμένου τα παιδιά να ασκηθούν στην ικανότητα να διαχωρίζουν το σχήμα και να ονομάζουν τα διάφορα γεωμετρικά σχήματα (τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο, κύκλος) και τα στερεά σώματα (τριγωνική πυραμίδα, κύβος, στερεό ορθογώνιο, κύλινδρος, σφαίρα), θα μπορούσατε υπό μορφή παιχνιδιού να συζητήσετε και να υποβάλλετε στο παιδί ερωτήσεις του τύπου: «Πού βλέπεις ορθογώνια μέσα στο δωμάτιο;», «Τι σχήμα έχουν το κουτί της πορτοκαλάδας και η μπάλα;».

Τόσο στο οικογενειακό όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες ώστε να έρθει σε επαφή και να χρησιμοποιήσει τους αριθμούς. Λέγεται ότι το παιδί σήμερα ζει μέσα σε ένα ψηφιακό περιβάλλον.

Για να ασκηθεί το παιδί στη σύγκριση των ποσοτήτων μπορείτε, για παράδειγμα, να συζητήσετε μαζί του για αντιστοιχίες όπως: «Είναι τα κουτάλια όσα και τα πιρούνια;», «Πόσα λιγότερα ή πόσα περισσότερα είναι;», «Έχει κάθε άτομο στο τραπέζι ένα ποτήρι;», «Έχει κάθε μαρκαδόρος το καπάκι του;».

Για να ασκηθεί το παιδί στην αναγνώριση των ψηφίων και των τακτικών αριθμών, μπορείτε να συζητήσετε για τους ορόφους της πολυκατοικίας κάνοντας τις εξής ερωτήσεις: «Μένουμε στον 5ο όροφο και κατεβαίνουμε στον 3ο όροφο στην κυρία Αγγέλα. Πόσους ορόφους κατεβαίνουμε;», «Σε ποια οδό και ποιον αριθμό μένει η φίλη μας η Ματούλα;», «Ποιο νούμερο γράφει το λεωφορείο της γραμμής που παίρνουμε;».

Πολλές ευκαιρίες παρουσιάζονται επίσης για την καταμέτρηση αντικειμένων, προσώπων και ήχων. Μερικές ενδεικτικές ερωτήσεις είναι οι εξής: «Πόσα είναι τα παιχνίδια σου πάνω στο χαλί;», «Πόσες φορές χτύπησε η καμπάνα;», «Μπορείς να θυμηθείς πόσα άτομα είχαμε συγκεντρωθεί χτες στο σπίτι;», «Από πόσα ψηφία αποτελείται το νούμερο του τηλεφώνου μας;», «Από πόσα γράμματα αποτελείται το όνομά σου;».

Εάν θέλετε να διαβάσετε στο παιδί κάποια λογοτεχνικά κείμενα σχετικά με το θέμα, προτείνουμε δύο έργα του Ευγένιου Τριβιζά: «Η φουφήχτρα η μάγισσα με την ηλεκτρική σκούπα» και η «Πριγκίπισσα Δυσκολούλα».